

Målnummer:	Ö1545-08	Avdelning:	2
Domsnummer:			
Avgörandedatum:	2009-06-11		
Rubrik:	Vid prövning av svensk domstols internationella behörighet enligt artikel 3.1 insolvensförordningen skall en fysisk person som inte är näringsidkare anses ha platsen för sina huvudsakliga intressen där han är folkbokförd, om inte annat visas.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 3.1 rådets förordning [EG] nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden • 2 § lagen (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none"> • EG-domstolens dom den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood, REG 2006, s. I-3813 • EG-domstolens dom av den 17 januari 2006 i mål C-1/04, Staubitz-Schreiber, REG 2006, s. I-701		

REFERAT

Stockholms tingsrätt

Från staten genom Kronofogdemyndigheten inkom till Stockholms tingsrätt den 19 oktober 2005 ansökan om att L.L. skulle försättas i konkurs. Efter vissa komplikationer, som såvitt nu är i fråga saknar intresse, höll tingsrätten konkursförhandling den 24 januari 2008, varvid staten genom Skatteverket företrädde av processföraren M.N. och L.L. uppträdde genom advokaten P.M.D. såsom ombud. I protokollet från förhandlingen antecknades bl.a. följande:

P.M.D. ger in fullmakt, - - -, och uppger följande: Det föreligger hinder mot att pröva konkursansökan, då svensk domstol enligt insolvensförordningen saknar domsrätt.

M.N: Staten bestrider att det föreligger rättegångshinder.

P.M.D: Av artikel 3 i insolvensförordningen följer att fråga om konkurs skall prövas av domstol i det land där gäldenärens huvudsakliga intressen finns. Denna prövning skall göras med utgångspunkt i förhållandena när konkursförfarandet inleds, dvs. vid konkursförhandlingen. Detta anges uttryckligen i insolvensförordningen. Förhållandena vid ingivandet av konkursansökan är alltså utan betydelse. L.L. har inte bott i Sverige på flera år. Han har sina laga intressen i Spanien och inte i Sverige.

M.N: Det bestrids att frågan ska avgöras med utgångspunkt i förhållandena när konkursförhandlingen inleds. Utgångspunkten skall i stället vara förhållandena när ansökan om konkurs gjordes, dvs. den 17 oktober 2005. L.L. har ägt fastigheter i Sverige, vilka avyttrades som gåva år 2007. Han är underhållsskyldig för barn i Sverige. Han har dessutom skattekontoskulder och påförda felparkeringsavgifter i Sverige. Därför hade han i vart fall vid ansökan om konkurs sina huvudsakliga intressen i Sverige.

P.M.D: L.L. vidhåller att det är dagen för konkursförhandling som är avgörande för bedömningen. Uppgifterna om fastighetsgåvan och felparkeringsavgifterna innebär inte att L.L. har sitt huvudsakliga intresse i Sverige.

- - -.

Tingsrätten (tingsnotarien Katarina Monfils Gustafsson) anförde i beslut den 7 februari 2008:

Skäl

Frågan om domsrätt regleras i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (insolvensförordningen). Enligt artikel 3.1 i nämnda förordning har domstolarna i den medlemsstat där gäldenärens huvudsakliga intressen finns behörighet att inleda ett insolvensförfarande. Av EG-domstolens dom den 17 januari 2006 i mål nr C-1/04 (Staubitz-Schreiber) framgår att denna bestämmelse skall tolkas på så sätt att domstolen i den medlemsstat där gäldenärens huvudsakliga intressen finns när det framställs en begäran om att insolvensförfarandet skall inledas, behåller sin behörighet att avgöra frågan även om gäldenären därefter förlägger sina huvudsakliga intressen till en annan medlemsstat.

Om svensk domstol var behörig den 17 oktober 2005, när ansökan om konkurs ingavs, föreligger således alltjämt svensk domsrätt. Av utredningen i målet framgår att L.L. vid denna tidpunkt hade sina huvudsakliga intressen i Sverige. Invändningen om rättegångshinder skall därför lämnas utan bifall.

Slut

L.L:s invändning om rättegångshinder lämnas utan bifall.

Svea hovrätt

L.L. överklagade i Svea hovrätt och yrkade att hovrätten, med upphävande av tingsrättens beslut, skulle bifalla hans invändning om rättegångshinder och avvisa, alternativt ogilla, konkursansökan.

Hovrätten (hovrättsråden Lars Lundgren och Kenneth Nordlander samt tf. hovrättsassessorn Chris Stattin) anförde i beslut den 13 mars 2008:

Annat är inte visat än att L.L. vid tidpunkten för konkursansökan hade sina huvudsakliga intressen i Sverige. Hovrätten avslår därför överklagandet.

Högsta domstolen

L.L. överklagade och yrkade att HD skulle bifalla invändningen om rättegångshinder och avvisa, alternativt ogilla, konkursansökan.

Skatteverket bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, rev.sekr. Tyri Öhman, föreslog i betänkande att HD skulle meddela följande beslut:

Skäl

Skatteverket har i målet ansökt om att L.L. skall försättas i konkurs.

L.L. har invänt att svensk domstol enligt artikel 3.1 i EU:s insolvensförordning inte är behörig att pröva konkursansökan eftersom han har sina huvudsakliga intressen i Spanien sedan början av 2005. Han har vidare anført att det är domstolen i den medlemsstat i Europeiska Unionen där han vid tidpunkten för insolvensförfarandets inledning hade sina huvudsakliga intressen som har behörighet att inleda huvudinsolvensförfarandet och gjort gällande att med tidpunkten för insolvensförfarandets inledning avses dagen för beslut om försättande i konkurs, dvs. dagen för konkursförhandlingen vid Stockholms

tingsrätt den 24 januari 2008, och inte dagen för konkursansökans ingivande.

Enligt artikel 3.1 i EU:s insolvensförordning har domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns behörighet att inleda ett insolvensförfarande.

Av 2 kap. 1 och 2 §§ konkurslagen (1987:672) framgår att rätten skall pröva sin behörighet att uppta en konkursansökan till prövning i samband med att ansökan ges in. I dom den 17 januari 2006 i mål C-1/04 har EG-domstolen uttalat att artikel 3:1 i EU:s insolvensförordning skall tolkas på så sätt att domstolen i den medlemsstat i vilken platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen finns när denne framställer begäran om att insolvensförfarandet skall inledas behåller sin behörighet att avgöra om nämnda förfarande skall inledas, när gäldenären efter sin begäran men innan det fattas beslut om att inleda förfarandet förlägger platsen där hans huvudsakliga intressen finns till en annan medlemsstat. Av detta följer att det är förhållandena vid tidpunkten då konkursansökan ges in som är avgörande för rättens behörighet att pröva ansökan.

När det sedan gäller frågan om svensk domstol i detta fall har behörighet att pröva konkursansökan mot L.L. skall enligt den förklarande rapporten FR 75 till insolvensförordningen i princip centrum för de huvudsakliga intressena när det gäller yrkesverksamma vara den plats där de bedriver sin yrkesverksamhet och för övriga fysiska personer den plats där de har sitt fasta hemvist.

Enligt 2 § första stycket sista meningen lagen (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen skall sökanden styrka de omständigheter som ligger till grund för svensk domstols behörighet och för det förfarande enligt insolvensförordningen som ansökan avser. När det gäller fysiska personer torde det enligt förarbetena till denna lag i regel räcka att ge in ett bevis som visar var personen är folkbokförd för att uppfylla detta krav (prop. 2005/06:37 s. 48).

Konkursansökan gavs in den 19 oktober 2005. Till styrkande av rättens behörighet bifogade Skatteverket ett personbevis för L.L. daterat den 22 september 2005. Enligt personbeviset var L.L. sedan 1988 folkbokförd på Sigtunagatan 8 i Matteus församling i Stockholm. Förutom uppgifterna om folkbokföringen har Skatteverket åberopat att L.L. ägt fastigheter i Sverige, vilka sålts under 2007, att han är underhållsskyldig mot barn i Sverige och att han har skattekontoskulder och skulder avseende felparkeringsavgifter i Sverige.

När L.L. då gör gällande att svensk domstol inte är behörig att pröva konkursansökan kommer bevisbördan för att så är fallet att ligga på honom. Till stöd för att han har sina huvudsakliga intressen i Spanien har L.L. åberopat ett hyreskontrakt avseende en lägenhet i Spanien och en elräkning avseende samma lägenhet. Han har också åberopat en skrivelse från verkställande direktören för det spanska bolaget Saint Ives Holdings S.L., försäljningskontrakt daterat den 30 september 2004 avseende lägenheten på Sigtunagatan 8 i Stockholm och tandläkarräkningar från en tandläkare i Spanien.

I Sverige är en fysisk persons bosättning och därmed hemvist avgörande för var personen skall vara folkbokförd. Även om andra omständigheter än folkbokföringen måste beaktas vid bedömningen av var en person skall anses ha sina huvudsakliga intressen måste uppgift om folkbokföring väga tungt vid denna bedömning. Av brevet från det spanska bolaget framgår enligt HD:s uppfattning inte att L.L. varit anställd av detta bolag utan att han arbetat som konsult för företaget. Av de övriga handlingar L.L. åberopat kan några närmare slutsatser inte dras när det gäller var han haft sina huvudsakliga intressen. Annat är därför inte visat i målet än att han vid tidpunkten för konkursansökan hade sina huvudsakliga intressen i Sverige. Överklagandet skall därför lämnas utan bifall.

HD:s avgörande

HD lämnar överklagandet utan bifall.

HD (justitieråden Leif Thorsson, Torgny Håstad, Anna Skarhed, Gudmund Toijer och Stefan Lindskog, referent) meddelade den 11 juni 2009 följande beslut:

Skäl

Målet i HD gäller frågan om svensk domstol är behörig att pröva statens ansökan om att L.L. skall försättas i konkurs. Avgörande för den internationella behörigheten är enligt den gemenskapsrättsliga insolvensförordningen på vilken plats gäldenärens huvudsakliga intressen finns. Behöriga att inleda ett insolvensförfarande är således domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium den platsen är belägen. För bolag och andra juridiska personer anges att sätet skall anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas. Någon motsvarande presumptionsregel finns inte för det fallet att konkursansökningen avser en fysisk person. (Artikel 3.1 rådets förordning [EG] nr 1346/ 2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden.)

Enligt EG-domstolens rättstillämpning skall artikel 3.1 tolkas så att domstolen i den medlemsstat, där den aktuella platsen finns när en gäldenär begär att ett insolvensförfarande skall inledas, behåller sin behörighet även om gäldenären efter sin begäran men innan det fattas beslut om att inleda förfarandet förlägger platsen för sina huvudsakliga intressen till en annan medlemsstat (dom av den 17 januari 2006 i mål C-1/04, Staubitz-Schreiber, REG 2006, s. I-701). Det måste antas att samma princip gäller när en borgenär är sökande.

Svensk domstol är således behörig att pröva statens konkursansökan, om L.L:s huvudsakliga intressen fanns i Sverige, när ansökan gjordes i oktober 2005. Skatteverket påstår att så var fallet och åberopar bl.a. det förhållandet att L.L. var folkbokförd i Stockholm sedan år 1988 och alltjämt vid tiden för ansökan. L.L. å sin sida hävdar däremot att platsen för hans huvudsakliga intressen sedan början av år 2005 finns i Spanien, bland annat genom anställning och bosättning där, och att svensk domstol därför inte är behörig att inleda ett konkursförfarande mot honom.

Rätten är skyldig att pröva sin behörighet enligt insolvensförordningen. Det ankommer därvid på sökanden att styrka de omständigheter som ligger till grund för svensk domstols behörighet.

Begreppet "platsen där de huvudsakliga intressena finns" är specifikt för förordningen. Det har således en självständig innebörd och skall tolkas enhetligt och oberoende av nationell lagstiftning (EG-domstolens dom av den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood, REG 2006, s. I-3813). Räckvidden av begreppet belyses av förordningens ingress (skäl 13), där det anges att det bör vara fråga om den plats där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen och som därför är fastställbar för tredje man. Enligt en förklarande rapport knyts den internationella behörigheten till en plats som är känd av gäldenärens presumtiva borgenärer. I princip skall centrum för de huvudsakliga intressena, när det gäller yrkesverksamma, vara den plats där de bedriver sin yrkesverksamhet och för övriga fysiska personer den plats där de har sitt fasta hemvist (FR 75). Med yrkesverksamhet torde förstås näringsverksamhet och med hemvist bosättningsorten.

En person skall som huvudregel folkbokföras där han eller hon är att anse som bosatt. En person skall avregistreras från folkbokföringen som utflyttad om han eller hon får anses ha sitt egentliga hemvist utom landet. (Se bl.a. 1, 6-13 och 20 §§ folkbokföringslagen, 1991:481.)

När rätten vid en tillämpning av insolvensförordningen skall fastställa om platsen för en fysisk persons huvudsakliga intressen är belägen i Sverige

framstår det som följdriktigt att utgå från folkbokföringen. En grundtanke bakom förordningen är ju att den internationella behörigheten skall utgå från objektiva kriterier och att relevanta omständigheter skall kunna konstateras av presumtiva borgenärer. En anknytning till folkbokföringen får anses ligga väl i linje med den tanken (prop. 2005/06:37 s. 48). Det förhållandet att någon presumtionsregel för fysiska personer inte finns i insolvensförordningen låter sig förklaras av att ett registrerat anknytningsfaktum svarande mot folkbokföringen lär saknas i vissa medlemsstater.

Även andra omständigheter än folkbokföringen måste dock kunna beaktas vid bedömningen. I synnerhet gäller detta om en fysisk person driver näringsverksamhet, då det kan finnas skäl att ta hänsyn till var verksamheten finns.

Mot den angivna bakgrunden bör för en fysisk person som inte är näringsidkare platsen för hans eller hennes huvudsakliga intressen anses vara folkbokföringsorten, om annat inte visas.

I detta fall har L.L. gjort gällande att han flyttat sina huvudsakliga intressen från Sverige redan före konkursansökningen, men att han av förbiseende anmälde flyttningen först senare. Han har som skriftlig bevisning åberopat ett hyreskontrakt den 10 januari 2005 avseende en lägenhet i Spanien och en elräkning för samma lägenhet, ett köpebevis med avräkning den 30 september 2004 om försäljning av hans lägenhet i Stockholm, räkningar under tiden september 2005-mars 2006 från en tandläkare i Spanien samt en skrivelse från ett bolag i Spanien om L.L:s arbete åt bolaget, huvudsakligen under tiden juni 2005-november 2007.

Även om utredningen ger ett visst stöd för L.L:s invändningar, kan det inte anses visat att han vid tidpunkten för konkursansökan hade sina huvudsakliga intressen i Spanien. Överklagandet skall därför avslås.

HD:s avgörande

HD avslår överklagandet.

HD:s beslut meddelat: den 11 juni 2009.

Mål nr: Ö 1545-08.

Lagrum: Artikel 3.1 rådets förordning [EG] nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden; 2 § lagen (2005:1046) med kompletterande bestämmelser till insolvensförordningen.

Rättsfall: EG-domstolens domar av den 17 januari 2006 i mål C-1/04, Staubitz-Schreiber, REG 2006, s. I-701 och den 2 maj 2006 i mål C-341/04, Eurofood, REG 2006, s. I-3813.

Sökord: Konkurs; Insolvensförordningen; Konkursansökning; Folkbokföring

---